

Շիրտակը, աղէկ տեղը գտեր է։ Ինչո՞ւ համար Մէմուռն փաշա ալ էլ իրիտէի մէջ բնակարան մը չի նկատել իրեն համար։ Առանձնութեան մէջ աւելի աղէկ չեն կրնար քաւել աններկի մեղքերնին։

Դալարի Օսմ. նամակատան մէջ Բաբունակ էֆ. անուն պաշտօնայ մը կայ, որուն միակ զբաղումն էր գոց նամակները բանալ, պարունակութիւնը հասկըլու համար...։

Արդեօք հիմա ի՞նչ կ'ընէ... հետաքրքրները կ'ըսեն թէ այդ պաշտօնեան կը ջանայ ամէնուն աչքէն ծածկել այն համարաւոր մեքենան, զոր Ամերիկայէն բերել տուած էր և անով կը բանար նամակները։

Պէտքովէն կը գրեն թէ անիծապարտ Մէմուռն Ալի անգլիական հիւպատոսարանը ապաստանէր է, բայց հոնկէ վերջապէս ուղարկուեց, կծկը դրեր է քաղաքէն։ Անգլիական արարած, Մարիա չոգենաւը չնայով, քիչ մըն ալ դուն չալիսարանի՞՞ ինչ կ'ընէ։

ՄԱՆԿԱՌԻՆԻՆ ԵՐԵՎ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԱՆԵՐԸ

Երուսաղէմի իրազօր ու մեծափոր պատուիրակ Վահրամ Մանկունի՝ լուսանկարներու տարաքի մը տեղաց Սիօնի բարձունքէն ի լուսիոր, և անտի Երուսաղէմ մատուցն։

Այս անգամ իր մեծափոր լուսանկարներէն երեք տարբեր օրինակներ Երուսաղէմատան դահլիճը դնել տուած է՝ Ձիւնի կերեան Եղիշէ Հայր Սուրբին միամտութեան օգտուելով, մինչ բարեբարներու և Պատրիարքներու պատկերները միայն պէտք է դրուին ի տես Երուսաղէմատան մէջ։

Մեր շարագիրներէն իմենի՝ յիշեալ պաշտօնատուները երթալով, նոյն լուսանկարներն փորը աւելի մեծցուցեր է և մատներուն վրայ աւելցուցեր է Երուսաղէմէն առած նոր զմրուկտ մատները, և վերջապէս սրածայրը կրկնէր է. այսպէս առաջին կրկնափորը կախկոպուր եղած է մեր մէջ Մանկունի։

Կ'ըսուի թէ չորս սրածայր վեղարաւոր վարդապետի մը պատկերը նոյն վանքին դահլիճը կայ եղեր, «սատանայ Դեւանդ» մակագրութեամբ, որ վարնոց տեղ մը փոխադրուած է Դեւանդի Պոլիս գաւէն վերջ։

ՍՈՒՐ

ԱՐՏԱՌՈՅ ԴԵՄՔԵՐ

ՏՕԲԹ. ՄՈՎԱԼԵՍ ՏՈՒՆԵԱՆ

ՇՈՒՇԱՆԵԱՆ ՊԵՏՐՈՍ

— ԵՐԵՎԱՆ —

Երբ Աղատուրեան լուրը Ռոտտֆո հասաւ, հին Ռէմիմի երկու խնկարկունները՝ Տօքթ. Տինանեան և Շուշանեան Պետրոս սկսան դողալ. իրենց ջերմութեան աստիճանը բարձրացաւ մինչև 39 աստիճան։ Տօքթ. Տինանեան ձերմակ պէտեւրով, կաշի երեսով, կարճուկ հասակով մէկն է, որուն անբաժան ընկերն է Շուշանեան Պետրոս. դէմքը տատակին քօւ վէն անցած է, պատուած ըլլալուն։ Ասոնց թունդ պաշտպանն է մեր երկերես Սրբաշանը։

Շուշանեան և Տինանեան զոյգը, ուրանց յարած է Ռոտտֆոյնիւրուն ապիւկար դասակարգը՝ նոր Ռէմիմի առջեւ դողալով սկսած են պօռալ. — «Մենք ալ Սահմանադրական ենք»։

Վա՛յ գլխիւնդ, ո՛վ տղուկներ. Սահմանադրական ըլլալէ աւելի՛ Սանա մար տուտուական էք. մեղի յօր չըլլար։ Ձեր գոյնը Տօքթոր Մայաքեանին հարցընելու է, ան աւելի աղէկը գրեմէ, ի՞նչ ունիք։

ՍԱՆԱ

ՕՐՈՐ ԵՐՈՒՍԱՂԵՄԻ

Օրոր ըսեմ ես, օրոր
Միաբանաց հին ու նոր
Անուշ անուշ թո՛ղ նիրհեն
Մինչ քանչուի վանքն հիմէն։
Օրոր օրոր միշտ օրոր...
Պարաքեր գիւղուն օրէ օր
Միաբանաց ըսեն տարէր.
Տէրն ողորմի վանքիս, Տէ՛ր։

— Է՛յ, եթէ դաւաններ ունենայինք, հիմա անոնք ալ օր պիտի տեսնէին։
— Թո՛ղ երիտասարդները իրար անցնին։
— Ի՞նչուս պէտք. մենք չոր դուրս մնացինք։

Դպրոց կանգնին մինչ այսօր
Դուրսն առեր կ'երթայ կոր,
Անդին հայրեր կը նիրհեն,
Օրոր ըսեմ մեզմօրէն։

Սա աչքն անոց գլուխն վեղար
Օրորդներ շուրջն ալ յար
Ձուարձանայ օրն ի բուն,
Հայրեր եղէք դուք ի ըսն։

Մինչ այս տեսուէ փառաւոր
Պարաքէ իր քսակն ու փոր,
Տղաք տօգոյն ամէն օր
Օրոր հայրեր, ձեզ օրոր։

Ազգը տուած է օրէն
Գործէ փողովն ապօրէն,
Միաբաններ թո՛ղ լսեն,
Օրոր ըսեմ ես նորէն...։

Հարմանալին հոն է օր
Դպրոցը լեցուած է այսօր
Բախտաւորներ անձերով,
Բնացէ՛ք հայրեր, անխնայով։

Ժողովական, լուսարար
Անվարձագէտ ապիւկար,
Աւետիսով վանք վարեն,
Հայրեր քնացէ՛ք մեղիքէն։

Այդ այս ձայնէն օրորի
Վարդութիւնն ալ օրորի,
Կարծես նիրհէ ասդին արդ,
Օ՛հ, օրոր մ'ալ ըս վերադ։

Միաբաններ ա՛լ հերիք
Որքան խլու խլու նիրհեցիք,
Ա՛լ չեմ կարդար ձեզ օրոր.
Վանք վրանիդ փլէ՛լ կոր...։

Կ'ըլլայ լեզր այսօրն ալ
Խորունկ խորունկ քնանալ
Բայց ինչ կ'ըսեմ, Տէր Աստուած
Գուն չեն ասոնք ալ մեռած...։
ԿԱՅԵԱՆ

«ԷԼ ԹԵԼԵԿՐԱՓՈ»Ի ԱԶԴԵՑՈՒԹԻՒՆԸ

Փա՛ռք Աստուծոյ, ամէն տեղ տարածուեցաւ խայտառակութիւնը մեր կղերին, և շատ քիչեր փառաւորեցան այս առթիւ։

Հրեաներու էլ թեյեկաբաժ քաղերը անգամ, իր ներ սրնակներուն մէջ, մեր կղերի անխնայութիւնները կը նկարագրէր, իրենց խախտմանը կրթելու համար։

Էսկիճի Մօզնն ալ, էլ թեյեկաբաժ ընթերցողներէն մին, կարդալով թէ եկեղեցականներէն մէկ քանին ուղեւոր չուղելով դատապարտուած են թողուլ իրենց կարգը, կը դիմէ անոց տունները և խալբանին ու ճիւղապէնին գէլէքիւր առնել կ'ուզէ։

Նախ կ'երթայ Լիճու փողոց թիւ 1 տունը և ձայնատու գործիքը կը դարձնէ զըս... զըս...։

Դուռը կը բացուի։
— Նէ՛ իստէրսինդ։
— Պա՛րաք պարտա մի՛։
Վերէն. — Ո՛վ է ան։
— Հրեայ մը։
— Ի՞նչ կ'ուզէ։
— Ձեմ գիտեր։
— Հարցուր։
— Նէ՛ իստէրսինդ։
— Պա՛րաք պարտա մի՛։
— Պատրիարքը կ'ուզեն կոր։
Վերէն. — Ի՞նչ պիտի ընեն։

— Ձեմ գիտեր։
— Ձի հարցնե՛ա։
— Նէ՛ սէօլէյէճէքսինդ։
— Գալբաք, ճիւղապէ վար իմիշ։
— Գալբաք, ճիւղապէն Պատրիարքաւանէն կ'ուզեն կոր։
— Գալբաք, ինչ է երբեքսինդ։
— Սաթուն ալաճաղդ, պի՛ղտէ փուլաբա, էսկիճի...։

Էսլէ շէյ եօք, սիղին խախտա կիտին. գոցէ դուռը երեսին. աներեսնէ՛ր, հիշ բան չգտան նէ, էսկիճիները զրկեր են։

Սիղի ետսալսին. — Տէ՛ք օլ շուշտան, սիղի քի՛մ կէօնաբա։
— Պիղիմ ժողովն էլ թեյեկաբաժ օգուտուչար։

Վերէն կը շարունակէ. Բէօր ըլլան, Հայերը Պատրիարքութիւնը առին, Ես. հոռութիւնն ալ եպիսկոպոսութիւնը պիտի առնեն։

Օրմանեան. — Բուրիկս ինչո՞ւ կը բարկանաս։

Հրեայ մը զրկեր են, խալբաք, վերաբաժ կ'ուզէ կոր. բրածինն չմնաց ո՛վ։

— Մի՛ բարկանար, չիմացա՛ր վսեմ. փաշաներուն ի՞նչ ըրին։ Մենք երջանիկ ենք նորէն որ հողերն մալերնիս չեն ուղեր։

— Անտէ խօշմոս աղօրաս։
— Այս գաղա տէլ Վահրիճ բարադ, ըսելով գացին Վահրիճ վարդապետի տունը։
— Ձաթ, չաթ։
Դուռը կը բացուի։
— Աս էսկիճիները ի՞նչ կ'ուզեն։
— Կայնէ նայիմ ըսելով Վահրիճ դուռս կ'եղէ զիշերանցով, Վա՛յ Մօզն, սէ՛ն մի սին, նէ՛ իստէրսին։

— Օ՛, մաշալլա, պարտա գալիսք, ճիւղապէ վար իմիշ։
— Էսլէ շէյ եօք։
— Նախ կ'ուզէ, եսլէն երես Պէյօղուտա քիլիսէտէ սէնի տէօլմիշէր, գօլմուշլար, քիլիսէտէ սօքմալիշլար, ալթիք նէ՛ ետիւնաքսին գալիսք, ճիւղապէ։

— Տահա պանա լաղըմ սոր։
— Սանքի իրաւ կ'ըսեն կոր, տուր երթայ։

— Կէճէլիք էլ վերի՛ր։
— Հատէ՛, հատէ՛ սիղին խախտա կիտին, օնուքինն ալըն։
— Կիթիք, օ էլի պօշտածաք, հէփ սի սաթիք, պիթիք ետէն գառար Սեւանիկտէն սար խախտա ելէլը։

— Ունու բարա վիճքօ իսթօմա՛մ, ֆէսիդ, ճիւղապէս, լօս գալբաքէս, ես միթ գալմոս։

Դուռը չաթ, չաթ։ Դուռը կը բացուի։
— Նէ՛ իստէրսինդ։
— Տահա էֆէնտիք եօրմէք իստէրիդ։
— Եսթիք, տուր կիտէլիմ հապէր վէրէյիմ, ըսելով մտաւ Տահա վարդապետի սենեակը։

— Գալի՛ն վղըր վղըր կը մոնես կեւ, այսօր իրարանցումի մէջ ես։
— Երկու հրեայ եկեր քեզի կ'ուզեն կոր։

— Տահիկ չըլլան։
— Ձէ ինչի մօրուքնուն յայտնի է։
— Յեղափոխական չըլլան, հրեայի ձեւով։

— Միղա՛յ, կեղծ մօրուքը կարծես չե՛մ ճանչնար։
Տահա աչքերը չփեղով կամաց մը դուրս կ'ելլէ։
— Երկու հրեաները ապրած, երեսը կը նային։

— Նէ՛ իստէրսինդ սինեղար։
— Էսկիճիք իստէրսինդ։
Կը խնայ, բերանը առչուն մը բանալով. — Եօք պապա՛մ, եօ՛ք. էսկի շէյ եօք։

— Նախ կ'ուզէ, Տահա էֆ. պարտա տէյնէլ մի։
— Պարտա։
— Օնուն ճիւղապէ, գալիսք վար, բարալիդը պարագիշ իմիշ, էլ թեյեկաբաժ տա կաղիմիշ, իստէմիշօրար իմիշ։

— Կիթ պէ, էսլէ շէյ եօք։
Յետոյ գացին կարգաւ Դաւիթի, Ոսկիի և կարգ մը կարգալոյճ ըլլալիքներու տունները, իսկ երբ Բարաքէն տունը գացին, պատուհաններէն նայելով, վար վաղեցին։

«Բարաքէն վարդապետ թէպտի խնայիթ եկար», ըսելով քիչ մնաց անոց մէկուն ձեռքերը պիտի պաշէնէին, որ շատ կը նմանէր Բարաքէին։

Ն. Շ. ԳՐԱԿ

ՄԱՐԴԱՆՄԱՆ

ԱՐԻՒՆԱՐԲՈՒ ՏԶՐՈՒԿՆԵՐ

Յատուկ որակեալ անուն մը չենք կրնար կոր գտնել այս գաղաններուն համար, որոնք տուններ կործանած, սիրտեր վառած և հարստահարութիւններ ըրած են. իրենց բոլորութեան, մուխթարութեան, քէհեպոթութեան, քարտուղարութեան պաշտօններուն հետ կցելով անարգ խաֆիէութիւնը։

Բարքերու ապականութեան ամէնէն ստորին խաւը՝ խաֆիէութիւնն է։ Անկից վարը դժոխքին մէջ ալ չկայ։

Այս պատճառով կը մտածուի թէ Յուդայականները՝ խաֆիէները, եթէ մեղաշարի ալ տան, շուտով պէտք չէ ընդունուի, այլ պէտք է մէկ երկու տարի ապալարանքի ենթարկել և բարեգործութեան ապացոյց փնտել մարդու կարգանցնելու համար զանոնք, որովհետեւ ըստած է. «հաւատք, առանց գործոց մեռեալ է»։

Արդ՝ հետեւեալ Յուդայականները, ապալարութեան ենթարկելու համար, ոստիկանութեան յանձնուած կամ յանձնուելու վրայ են։

Դահլիճի Նէճիմ լանկացի, որ կ'երեւի թէ կողոպտած հա՛մ առած էր, վերջերս «հայերը չարքներ» ըսելուն ժէօն թիւրքերէն և Հայերէն լաւ տիրոց մը ուսուցէ վերջ, առաջնորդուեցաւ ոստիկանութեան։

Սամաթիա, Ենի մահալլէի մուխթար Գէորգը և Լանկացի հայ-հոռոմ փոլիս Սալման ձերբակալուած են։

Ռոտտֆոյնի կալիար Գիգոր (ո՛չ սափրիչ) և սիրտերնին այրած շատ մը Հայեր ապաշուկութիւն առած են, կտրգ մը Յուդայականներ ընտել տեսնել։

Նորընտիր կրօնական ժողովին կազմութեան կը ոպառուի կէօլ օղլի խոզովալով Յուդայականութիւն ընող Բորովիչ Դէորգը և Դ. Մաքսուտի խալիպաներու առման գործողութիւնը կատարել տալու համար։

ՇԱՆՈՒ

ՀԱՆՐԱՊԵՏ ԱՌԱՋԻՆ ԼՐԱԿԻՐԸ

«ԷԼ ԹԵԼԵԿՐԱՓՈ» Հրեական թիւրթը կարգ մը հետեւեալներէ նախատուեցաւ։
Եւ անոր խմբագիրները յարձակուով կրեցին ու թիւրթը կամուրջին վրայ պատուեցին։

— Է՛, նէ երկթիօրսուն, բարաք վէր։
— Գալիս։
Միք Հայերը կ'ըսեն։

— Է՛ նէ՛ ինչի երկթիօրսունը, եաղըդ սոր կ'ըսեն։
— Սէն պիլմէսին, կը պատասխանուի։
Պատասխաւ սա է. հիւրը ընդ. Ժողովը 80 անձէ կը բաղկանայ որ 35 տարեի ի վեր չէ փոխուած։

«ԷԼ ԹԵԼԵԿՐԱՓՈ» կը պնդէ թէ՛ հին Ռէմիմի ատեն եղած զեղծումներով լեցուն Լնդէ. Ժողովը պէտք է ամբողջովին փոխել։ Այս առթիւ կը գտնէ Հայերու աղատամտութիւնը։

ՍՈՒՐ

Արտօնատէր Ա. ՍԱՆԱՆԱՆ

ՏՊԱՐԴՈՒԹԻՒՆ ՍԱՐԱՆԱՆ

